

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VII. E Gregorio II. & Nicolao I. Pontificatus & Regnum conjuncta in
Hasamonæorum familia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

cave ne que sunt Ecclesie ad te trahens, magno criminis obnoxius sis. Date, scriptum est, que sunt Cesaris, Cesar, & que Dei, Deo. Neque igitur fas est nobis in terris imperium tenere; neque tu thymiamatum & sacerorum potestatem habes, Imperator. His verbis soli Principi potestas in haec terrena & temporalia imperandi afferitur; ut Ecclesiae, sacra & spiritualia procurandi.

V. Elegansimè versatur in hoc argu-
mento Gregorius Nazianzenus: cuius ora-
tio, licet sale Christiano condita, venusta
te dictiorum & sententiarum ornatur. Ma-
gistratibus denuntiat duo velut imperia
constituta fuisse à Christo in Ecclesia.
unum, quod sublimioribus potestatibus
creditum est, quibus ut heriservi, maritis
uxores, & Ecclesia Christo, parere debent
omnes, & tributa pendere, non solum pro
pter iram, sed etiam propter conscientiam;
alterum vero Episcopis commissum, quod
priori dignitate praefstat, ut anima corpori,
& cælestia terrenis. Vnde patet parem esse
utramque potestatem in imperandi jure,
sed imparem in mandatorum dignitate; duo
esse & distincta imperia, sed nobilitate im-
paria; quia huic vita tranquillitas, illi ani-
marum salus commissa; neutrius vero li-
bertatem ab altera infringendam.

Ididorus Pelusiota ad hunc Nazianzeni
locum videtur respexisse, cum sacerdotij & regni discrimen, anima & corporis dif-
ferentia metitur: *Ex sacerdotio & regno*, in-
quit, rerum administratio confusa est. Quam-
vis enim permagna utriusque differentia sit, (il-
lud enim velut anima est, hoc veluti corpus)
ad unum tamen & eundem finem tendunt, hoc
est, ad hominum salutem. Olim quidem imper-
ium cum sacerorum administratione apud
Hebreos & Ægyptios conjunctum fuisse
scriptis Synesius; sed deinde à Deo distin-
cta fuisse haec munera, ita ut rebus sacris
unum, alterum imperio tenendo addictum
esset. Illi in negotiis, nos in oratione collocati
sumus; ut ille loquitur.

Chrysostomus imperia Principum cum
administratione rerum sacrarum ita confert,
ut duo principatum genera esse decernat:
quorum unum commendat Apostolus, cùm
sublimioribus potestatibus omnes animas
subdi præcipit, alterum vero, cùm præpo-
sitis obediendum esse suadet. Iste autem prin-
cipatus, inquit ille, civili tanto melior est,
quanto terra cælum, imo & multo magis; &
non multa illi cura est de seculari vita, omnia au-
tem de cælestibus rebus pronuntiat.

VI. Enimvero ne superfluo labore me
onerem in citandis ad testimonium auctoribus,
consulendum est Gelasius Pontifex, &

ejus Decreto constituendi sunt fines utrius-
que potestatis. Imperatorem præsidere hu-
mano generi dignitate, sed in perceptione
sacramentorum Sacerdotibus subdi; legi-
bus Principis, quantum attinet ad ordinem
publicæ disciplinæ, parere religionis anti-
stites; sed in erogandis mysteriis, & in cœ-
lestibus sacramentis, Principem ordine re-
ligionis à Sacerdotum judicio pendere, epi-
stola ad Anastasium Imperatorem definitivit
Gelasius. Hanc definitionem amplexi sunt
Rex, Episcopi, & Proceres Ecclesiæ Gal-
licanæ in Concilio Parisiensi, & in libris
Capitularium, eamque Gratianus in Col-
lectione sua retulit. Duo sunt, inquit, Im-
perator Auguste; quibus principaliter mundus
hie regitur, auctoritas sacra Pontificum, & re-
galis potestas. In quibus tanto gravius est pon-
dus Sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regi-
bus hominum in divino reddituri sunt examine-
rationem. Nostri enim, filii clementissime, quod
licet presideas humano generi dignitate, rerum
tamen presulibus divinarum devotus colla sub-
mittis, atque ab eis causas tue salutis expetis,
inque sumendis cælestibus sacramentis, eisque,
ut competit, disponendis, subdi te deberet cognoscis
religionis ordine potius quam praefesse. Nostri
itaque inter haec (id est, inter haec sacra-
mentalia & spiritualia, ne quis hoc loco adver-
sus mentem auctoris abutatur) ex illorum te-
pendere judicio, non illos ad tuam velle redigi
voluntatem. Symmacho certandum fuit cum
eodem Anastasio Imperatore, quem com-
munione excluserat ob Acacij causam. Vi-
deamus quo discrimine potestatem utramque
distinguit in Apologetico: *Conferamus
autem honorem Imperatoris cum honore Ponti-
ficii: inter quos tantum distat, quantum ille
rerum humanarum curam gerit, iste divinarum.*

*Tu, Imperator, à Pontifice baptismum accipis, sa-
cramenta sumis, orationem poscis, benedictionem
speras, pænitentiam rogas. Postremò tu humana
administras; ille tibi divina dispensat. Itaque, ut
non dicam superior, certè aequalis honor est.*

VII. Succedat Gelasio & Symmacho
Gregorius II. qui ut sedis apostolicae ita &
doctrinæ heres, ecclesiastica & civilis po-
testatis limites apertissimis verbis defixit in
epistola ad Leonem Isaurum Imperatorem.
*Seis, Imperator, sancte Ecclesie dogmata non
Imperatorum esse, sed Pontificum, que intò de-
benti predicari. Idcirco Ecclesiae prefecti sunt
Pontifices, à Reipublice negotiis abstinentes;
ut Imperatores similiter ab ecclesiasticis absti-
nent, & qua sebi commissi sunt, capeant.*
Hoc uberioris exequitur in epistola secunda
ad eundem Leonem: ubi profitetur, se Pa-
latij & Ecclesiæ, Principum & Pontificum
discrimen descripturum. Tum Principi ne-

vide Libellum
Marce pro defini-
tione libri de C.on-
cordia Sac. &
Imp.

Concil. Parif. lib.
1. c. 4. lob. 1.
Capitular. c. 167.
cap. "Duo sunt."
diff. > 6.

Synmachus in
Apologetico
Adversus
Anastas.

Greg. II. ep. ad
Leonom, ante
septim. synodi
ad ep. 1. p. 1. cap.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
8. 9. 10. 11. 12. 13.
14. 15. 16. 17. 18.
19. 20. 21. 22. 23.
24. 25. 26. 27. 28.
29. 30. 31. 32. 33.
34. 35. 36. 37. 38.
39. 40. 41. 42. 43.
44. 45. 46. 47. 48.
49. 50. 51. 52. 53.
54. 55. 56. 57. 58.
59. 60. 61. 62. 63.
64. 65. 66. 67. 68.
69. 70. 71. 72. 73.
74. 75. 76. 77. 78.
79. 80. 81. 82. 83.
84. 85. 86. 87. 88.
89. 90. 91. 92. 93.
94. 95. 96. 97. 98.
99. 100. 101. 102. 103.
104. 105. 106. 107. 108.
109. 110. 111. 112. 113.
114. 115. 116. 117. 118.
119. 120. 121. 122. 123.
124. 125. 126. 127. 128.
129. 130. 131. 132. 133.
134. 135. 136. 137. 138.
139. 140. 141. 142. 143.
144. 145. 146. 147. 148.
149. 150. 151. 152. 153.
154. 155. 156. 157. 158.
159. 160. 161. 162. 163.
164. 165. 166. 167. 168.
169. 170. 171. 172. 173.
174. 175. 176. 177. 178.
179. 180. 181. 182. 183.
184. 185. 186. 187. 188.
189. 190. 191. 192. 193.
194. 195. 196. 197. 198.
199. 200. 201. 202. 203.
204. 205. 206. 207. 208.
209. 210. 211. 212. 213.
214. 215. 216. 217. 218.
219. 220. 221. 222. 223.
224. 225. 226. 227. 228.
229. 230. 231. 232. 233.
234. 235. 236. 237. 238.
239. 240. 241. 242. 243.
244. 245. 246. 247. 248.
249. 250. 251. 252. 253.
254. 255. 256. 257. 258.
259. 260. 261. 262. 263.
264. 265. 266. 267. 268.
269. 270. 271. 272. 273.
274. 275. 276. 277. 278.
279. 280. 281. 282. 283.
284. 285. 286. 287. 288.
289. 290. 291. 292. 293.
294. 295. 296. 297. 298.
299. 300. 301. 302. 303.
304. 305. 306. 307. 308.
309. 310. 311. 312. 313.
314. 315. 316. 317. 318.
319. 320. 321. 322. 323.
324. 325. 326. 327. 328.
329. 330. 331. 332. 333.
334. 335. 336. 337. 338.
339. 340. 341. 342. 343.
344. 345. 346. 347. 348.
349. 350. 351. 352. 353.
354. 355. 356. 357. 358.
359. 360. 361. 362. 363.
364. 365. 366. 367. 368.
369. 370. 371. 372. 373.
374. 375. 376. 377. 378.
379. 380. 381. 382. 383.
384. 385. 386. 387. 388.
389. 390. 391. 392. 393.
394. 395. 396. 397. 398.
399. 400. 401. 402. 403.
404. 405. 406. 407. 408.
409. 410. 411. 412. 413.
414. 415. 416. 417. 418.
419. 420. 421. 422. 423.
424. 425. 426. 427. 428.
429. 430. 431. 432. 433.
434. 435. 436. 437. 438.
439. 440. 441. 442. 443.
444. 445. 446. 447. 448.
449. 450. 451. 452. 453.
454. 455. 456. 457. 458.
459. 460. 461. 462. 463.
464. 465. 466. 467. 468.
469. 470. 471. 472. 473.
474. 475. 476. 477. 478.
479. 480. 481. 482. 483.
484. 485. 486. 487. 488.
489. 490. 491. 492. 493.
494. 495. 496. 497. 498.
499. 500. 501. 502. 503.
504. 505. 506. 507. 508.
509. 510. 511. 512. 513.
514. 515. 516. 517. 518.
519. 520. 521. 522. 523.
524. 525. 526. 527. 528.
529. 530. 531. 532. 533.
534. 535. 536. 537. 538.
539. 540. 541. 542. 543.
544. 545. 546. 547. 548.
549. 550. 551. 552. 553.
554. 555. 556. 557. 558.
559. 560. 561. 562. 563.
564. 565. 566. 567. 568.
569. 570. 571. 572. 573.
574. 575. 576. 577. 578.
579. 580. 581. 582. 583.
584. 585. 586. 587. 588.
589. 590. 591. 592. 593.
594. 595. 596. 597. 598.
599. 600. 601. 602. 603.
604. 605. 606. 607. 608.
609. 610. 611. 612. 613.
614. 615. 616. 617. 618.
619. 620. 621. 622. 623.
624. 625. 626. 627. 628.
629. 630. 631. 632. 633.
634. 635. 636. 637. 638.
639. 640. 641. 642. 643.
644. 645. 646. 647. 648.
649. 650. 651. 652. 653.
654. 655. 656. 657. 658.
659. 660. 661. 662. 663.
664. 665. 666. 667. 668.
669. 670. 671. 672. 673.
674. 675. 676. 677. 678.
679. 680. 681. 682. 683.
684. 685. 686. 687. 688.
689. 690. 691. 692. 693.
694. 695. 696. 697. 698.
699. 700. 701. 702. 703.
704. 705. 706. 707. 708.
709. 710. 711. 712. 713.
714. 715. 716. 717. 718.
719. 720. 721. 722. 723.
724. 725. 726. 727. 728.
729. 730. 731. 732. 733.
734. 735. 736. 737. 738.
739. 740. 741. 742. 743.
744. 745. 746. 747. 748.
749. 750. 751. 752. 753.
754. 755. 756. 757. 758.
759. 760. 761. 762. 763.
764. 765. 766. 767. 768.
769. 770. 771. 772. 773.
774. 775. 776. 777. 778.
779. 780. 781. 782. 783.
784. 785. 786. 787. 788.
789. 790. 791. 792. 793.
794. 795. 796. 797. 798.
799. 800. 801. 802. 803.
804. 805. 806. 807. 808.
809. 810. 811. 812. 813.
814. 815. 816. 817. 818.
819. 820. 821. 822. 823.
824. 825. 826. 827. 828.
829. 830. 831. 832. 833.
834. 835. 836. 837. 838.
839. 840. 841. 842. 843.
844. 845. 846. 847. 848.
849. 850. 851. 852. 853.
854. 855. 856. 857. 858.
859. 860. 861. 862. 863.
864. 865. 866. 867. 868.
869. 870. 871. 872. 873.
874. 875. 876. 877. 878.
879. 880. 881. 882. 883.
884. 885. 886. 887. 888.
889. 890. 891. 892. 893.
894. 895. 896. 897. 898.
899. 900. 901. 902. 903.
904. 905. 906. 907. 908.
909. 910. 911. 912. 913.
914. 915. 916. 917. 918.
919. 920. 921. 922. 923.
924. 925. 926. 927. 928.
929. 930. 931. 932. 933.
934. 935. 936. 937. 938.
939. 940. 941. 942. 943.
944. 945. 946. 947. 948.
949. 950. 951. 952. 953.
954. 955. 956. 957. 958.
959. 960. 961. 962. 963.
964. 965. 966. 967. 968.
969. 970. 971. 972. 973.
974. 975. 976. 977. 978.
979. 980. 981. 982. 983.
984. 985. 986. 987. 988.
989. 990. 991. 992. 993.
994. 995. 996. 997. 998.
999. 1000. 1001. 1002. 1003.
1004. 1005. 1006. 1007. 1008.
1009. 1010. 1011. 1012. 1013.
1014. 1015. 1016. 1017. 1018.
1019. 1020. 1021. 1022. 1023.
1024. 1025. 1026. 1027. 1028.
1029. 1030. 1031. 1032. 1033.
1034. 1035. 1036. 1037. 1038.
1039. 1040. 1041. 1042. 1043.
1044. 1045. 1046. 1047. 1048.
1049. 1050. 1051. 1052. 1053.
1054. 1055. 1056. 1057. 1058.
1059. 1060. 1061. 1062. 1063.
1064. 1065. 1066. 1067. 1068.
1069. 1070. 1071. 1072. 1073.
1074. 1075. 1076. 1077. 1078.
1079. 1080. 1081. 1082. 1083.
1084. 1085. 1086. 1087. 1088.
1089. 1090. 1091. 1092. 1093.
1094. 1095. 1096. 1097. 1098.
1099. 1100. 1101. 1102. 1103.
1104. 1105. 1106. 1107. 1108.
1109. 1110. 1111. 1112. 1113.
1114. 1115. 1116. 1117. 1118.
1119. 1120. 1121. 1122. 1123.
1124. 1125. 1126. 1127. 1128.
1129. 1130. 1131. 1132. 1133.
1134. 1135. 1136. 1137. 1138.
1139. 1140. 1141. 1142. 1143.
1144. 1145. 1146. 1147. 1148.
1149. 1150. 1151. 1152. 1153.
1154. 1155. 1156. 1157. 1158.
1159. 1160. 1161. 1162. 1163.
1164. 1165. 1166. 1167. 1168.
1169. 1170. 1171. 1172. 1173.
1174. 1175. 1176. 1177. 1178.
1179. 1180. 1181. 1182. 1183.
1184. 1185. 1186. 1187. 1188.
1189. 1190. 1191. 1192. 1193.
1194. 1195. 1196. 1197. 1198.
1199. 1200. 1201. 1202. 1203.
1204. 1205. 1206. 1207. 1208.
1209. 1210. 1211. 1212. 1213.
1214. 1215. 1216. 1217. 1218.
1219. 1220. 1221. 1222. 1223.
1224. 1225. 1226. 1227. 1228.
1229. 1230. 1231. 1232. 1233.
1234. 1235. 1236. 1237. 1238.
1239. 1240. 1241. 1242. 1243.
1244. 1245. 1246. 1247. 1248.
1249. 1250. 1251. 1252. 1253.
1254. 1255. 1256. 1257. 1258.
1259. 1260. 1261. 1262. 1263.
1264. 1265. 1266. 1267. 1268.
1269. 1270. 1271. 1272. 1273.
1274. 1275. 1276. 1277. 1278.
1279. 1280. 1281. 1282. 1283.
1284. 1285. 1286. 1287. 1288.
1289. 1290. 1291. 1292. 1293.
1294. 1295. 1296. 1297. 1298.
1299. 1300. 1301. 1302. 1303.
1304. 1305. 1306. 1307. 1308.
1309. 1310. 1311. 1312. 1313.
1314. 1315. 1316. 1317. 1318.
1319. 1320. 1321. 1322. 1323.
1324. 1325. 1326. 1327. 1328.
1329. 1330. 1331. 1332. 1333.
1334. 1335. 1336. 1337. 1338.
1339. 1340. 1341. 1342. 1343.
1344. 1345. 1346. 1347. 1348.
1349. 1350. 1351. 1352. 1353.
1354. 1355. 1356. 1357. 1358.
1359. 1360. 1361. 1362. 1363.
1364. 1365. 1366. 1367. 1368.
1369. 1370. 1371. 1372. 1373.
1374. 1375. 1376. 1377. 1378.
1379. 1380. 1381. 1382. 1383.
1384. 1385. 1386. 1387. 1388.
1389. 1390. 1391. 1392. 1393.
1394. 1395. 1396. 1397. 1398.
1399. 1400. 1401. 1402. 1403.
1404. 1405. 1406. 1407. 1408.
1409. 1410. 1411. 1412. 1413.
1414. 1415. 1416. 1417. 1418.
1419. 1420. 1421. 1422. 1423.
1424. 1425. 1426. 1427. 1428.
1429. 1430. 1431. 1432. 1433.
1434. 1435. 1436. 1437. 1438.
1439. 1440. 1441. 1442. 1443.
1444. 1445. 1446. 1447. 1448.
1449. 1450. 1451. 1452. 1453.
1454. 1455. 1456. 1457. 1458.
1459. 1460. 1461. 1462. 1463.
1464. 1465. 1466. 1467. 1468.
1469. 1470. 1471. 1472. 1473.
1474. 1475. 1476. 1477. 1478.
1479. 1480. 1481. 1482. 1483.
1484. 1485. 1486. 1487. 1488.
1489. 1490. 1491. 1492. 1493.
1494. 1495. 1496. 1497. 1498.
1499. 1500. 1501. 1502. 1503.
1504. 1505. 1506. 1507. 1508.
1509. 1510. 1511. 1512. 1513.
1514. 1515. 1516. 1517. 1518.
1519. 1520. 1521. 1522. 1523.
1524. 1525. 1526. 1527. 1528.
1529. 1530. 1531. 1532. 1533.
1534. 1535. 1536. 1537. 1538.
1539. 1540. 1541. 1542. 1543.
1544. 1545. 1546. 1547. 1548.
1549. 1550. 1551. 1552. 1553.
1554. 1555. 1556. 1557. 1558.
1559. 1560. 1561. 1562. 1563.
1564. 1565. 1566. 1567. 1568.
1

gotia palatina & ornamenta regia assignat, à quibus temperare debeat Pontifex; ut etiam vice versa Imperator abstinere à sollicitudine Ecclesiarum; adeo ut neque ordinationibus Clericorum se immisceat, nec sacramenta conficiat, nec Eucharistiam sibi vel alii ministret. Quod discrimen perseverat in genere pœnaru[m] quæ ab utraque potestate infliguntur. Etenim laſa majestatis reus penas capite luit, vel etiam deportatione, aut relegatione. Divini vero numinis injuriam, abstentione, jejuniis, & precibus Episcopi ulciscuntur; & purgatum pœnitentia reum, Deo conciliant. Non potuit liquidiū ostendere potestatis utriusque limites. Leo IV. complexus est sententiam illam duobus verbis apud Gratianum: *Sicut Reges præsent in cauſis ſeculi, ita Sacerdotes in cauſis Dei.*

Nicolaus I. qui de Romanæ Ecclesiæ privilegio nihil demi paſſus est, vestigia defecorum premens, olim sacerdotium cum imperio coniunctum fuisse & apud Regem illum Salem Melchisedecum & apud Cæſares docet; sed veri Regis & Pontificis adventu factam fuisse & dignitatum & munerum divisionem, non vero ſubjectionem, aut ſubordinationem: *Sed cum ad verum venum eſt eundem Regem atque Sacerdotem, ultra ſibi nec Imperator jura pontificatus arripuit, nec Pon- tifex nomen imperatorum usurpavit. Quoniam idem mediator Dei & hominum homo Christus Iesuſ, ſic actibus propriis & dignitatibus distinetis, officia potestatis utriusque diſcrevit, ut & Christiani Imperatores pro eterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus uerentur; quatenus ſpiritalis actio carnalibus diſtaret incurſibus.* Antequam diſcedam à Nicolaio, prætermittendum non eſt in familia Hafamonæorum apud Iudeos, uſque ad Herodis Regis tempora, perpetuam regni & pontificatus coniunctionem fuisse. Sed fruſtra ſunt plerique veterum, qui à reditu ex captivitate Babylonica ad ſeculum quo natus eſt Christus, toto illo intervallo genti Hebræorum Pontifices præfuſſe exiſtimant. Ut enim de laddua Summo Pontifice, cum quo Alexander Macedo ſeedus pepigit apud Iosephum, hoc affirmari poſſit, & de Iaſone, quem Antiochus Epiphanius Rex Syriæ Pontificem atque Ethnarachm Iudeis præfecit, de ceteris Pontificibus in univerſum hoc dici non poſteſt. Non moror Iuſtinum, & Diodorum, qui ab ipſo Moſe hunc morem Iudeis fuſſe putant ut eosdem Reges & Sacerdotes haberent, quorum iuſtitia religione permitta, incredibile quantum coauere, ut Iuſtini verbis utar. Quo-

rum error inde excufari poſteſt, quod ad Hebræorum politiam respicerent, qua sub Hafamonæis viguit: apud quos honor sacerdotij firmamentum potentie aſſumebat, ut monuit Tacitus lib. v. Historiarum.

VIII. Non descivit a ceterorum Pontificum doctrina Innocentius III. qui Solis radiis, ſi lecit cum Tertulliano loqui, veſitatem iſtam deſcripſit. Etenim comparatione ducta à Solis & Lunæ officiis, que duo illa ſidera per diem & noctem mortalibus impendunt, ecclesiasticam potestatem Soli, regiam vero Luna contulit; ut signaret tanta dignitate res ſpirituales praſtare temporalibus, quanta Sol Lunæ, & dies nocti præcellit; imo etiam ad bene beatèque vivendum Reges ab Episcopis, ut Lunam à Sole, velut radiis quibusdam illuſtrari. Quod tamen ſic intelligendum eſt, ut quemadmodum duo illa ſidera invicem non commiſſentur, nec in ipta corporum ſubſtantia, nec in ordine quem ſortita ſunt ab omnium conditore Deo, ſed Sol diei, Luna vero nocti prælucet, ſic utriusque potestatis impermixta diſcretio conſervetur. Nec eſt quod aliquis ingenio indulgens exiſtimet, eo modo quo Luna alieno lumine, id eſt, è Sole accepto fulget, regiam potestatem auctoritatis ſuæ lucem ab ecclesiatica mu- tuari. Etenim quæ tam ſeriò probavimus testimonii veterum adductis, de ſocietate illa & libertate utriusque potestatis, hac una ludificatione ſubverterentur. Quin etiam ſi hoc argumentandi genere utili- ret, diſſidium Regibus præ concordia eſſet optatiu[m]: quia ſeſilicet Luna in coitu Solis caligat, & in maximo recessu fulget orbe pleno. Hanc comparationem Solis & Lunæ deprompsit Innocentius tertius, ut mihi videtur, è Berengorio Abbe, qui ſexcentis ab hinc annis prudenter explicuit quo pa- cto ſit instituenda, ne ad perniciem ſecula- ris potestatis trahi poſſit. Scindum eſt, in- quirit, quod nec catholice fidei nec Christianæ contrarium eſt legi, ſi ad honorem regni & ſacerdotij Rex Pontifici & Pontifices obediāt Regi. Iſi ſunt enim qui ex antiquo, diſpenſatibus bifaria, in firmamento Ecclesie quæduo magna conuenere luminaria; quatenus in his que ſunt ſeculi, & in his qui ſunt Dei, lu- minare minus nocti, & luminare maius debeat præſeffe diei. Et non immeſitudo duobus illis lu- minaribus poterunt comparari, que ceteris ſideribus videntur principari. Quia ſicut in firma- mento caeli eisdem luminaribus nulla stellarum creatura claritate videtur eximior, ſic in firma- mento Ecclesie duabus his personis ordine & dignitate nulla poſteſt eſſe ſublimior. Eleganter Berengofius vim comparationis in eo con-

Cap. Scholæ de ſuccell. in Paul. Eber. cap. 13.

Cap. Scholæ de majoritate & di- dicitia.

Berengofius Albu- fermone de My- ſterio Ligni Domini- ni, in Biblioteca Patrum.

*Cap. Nisi ſi in- cipienter. 22
q. 7.*

*Nicolaï I. ep. ad
Michaëlem; que
rictior apud Gra-
tianum dicit. 56.
Cap. Cion ad ve-
tus.*

*Ioseph. I. 11.
Idem in lib. de
Rationis Imperio
cap. 4.*

*Iuſtin. lib. 36.
Diodorus apud
Photium.*